

PROGRAM OSŁONOWY
„WSPIERANIE JEDNOSTEK
SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
W TWORZENIU
SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE”

Spis treści

Wstęp	3
I. Cele Programu	5
II. Sposób realizacji Programu	6
III. Sposób wyboru ofert	9
IV. Projektowane źródła finansowania.....	11
V. Zakładane rezultaty realizacji Programu	12
VI. Sposób monitorowania Programu	13

WSTĘP

Podstawą prawną opracowania Programu Osłonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie” jest przepis art. 8 pkt 6 i 7 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.).

Dotychczasowe działania realizowane na różnych szczeblach administracji publicznej oraz przez organizacje pozarządowe dotyczyły przede wszystkim udzielania pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie. Działania takie podejmowane były głównie w sytuacjach wystąpienia ostrego kryzysu w rodzinie. Zatem zakres i forma udzielanej pomocy skupiały się przede wszystkim na zapewnieniu bezpieczeństwa osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, natomiast niewystarczający nacisk był położony na zapobieganie aktom przemocy w rodzinie.

Aby nie doprowadzać do konieczności podejmowania interwencji w sytuacjach wystąpienia zjawiska przemocy w rodzinie i aby niwelować tego skutki, należy zintensyfikować podejmowanie działań o charakterze profilaktycznym.

Dążąc do zapewnienia skutecznego rozwiązywania problemów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, koniecznym jest opracowanie i realizacja lokalnych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie, które uwzględniać będą podstawowe zasady właściwego reagowania:

- wcześniej – zanim kryzys nie osiągnął formy trwałej zmiany;
- sprawniej – aby działania profilaktyczne wyprzedzały działania interwencyjne;
- skuteczniej – aby działania były kompleksowe i profesjonalne;
- godniej – aby osoby doznające przemocy w rodzinie nie traciły swej podmiotowości i umiały skutecznie przeciwstawić się zjawisku;
- efektywniej – dając szansę na powrót do wyjścia z trudnej sytuacji życiowej;

Program Osłonowy skierowany jest do rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy, a także do osób dotkniętych przemocą w rodzinie w tym:

- dzieci,
- współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych,
- osób starszych,
- osób niepełnosprawnych,

oraz

- osób stosujących przemoc w rodzinie,
- świadków przemocy w rodzinie.

Samorządom gminnym, powiatowym i wojewódzkim trudno będzie samodzielnie udźwignąć tak kosztowne zadanie. Dlatego też uznano, za niezbędne opracowanie Programu, w oparciu o który Minister Pracy i Polityki Społecznej będzie mógł wspierać finansowo jednostki samorządu terytorialnego w budowaniu lokalnych systemów przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

I. CELE PROGRAMU

1. Cel główny

Wsparcie finansowe jednostek samorządu terytorialnego w realizacji lokalnych systemów przeciwdziałania przemocy w rodzinie

2. Cele szczegółowe:

Cel I

Podejmowanie działań mających na celu poprawę sytuacji rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy w rodzinie

Cel II

Podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Cel III

Dostosowanie istniejącej infrastruktury instytucjonalnej do potrzeb osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Cel IV

Udzielanie pomocy dzieciom i młodzieży z rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą w rodzinie.

II. SPOSÓB REALIZACJI PROGRAMU

II.1. Podejmowanie działań mających na celu poprawę sytuacji rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy w rodzinie

Zadanie to powinno być zrealizowane przez jednostki samorządu terytorialnego w oparciu o następujące założenia:

- sporządzenie diagnozy tzw. „grup ryzyka”;
- zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń płynących z przemocy w rodzinie
- poszerzenie wiedzy na temat skutków przemocy w rodzinie;
- zapobieganie powielaniu złych wzorców rodzinnych i środowiskowych;
- propagowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich;
- nabywanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych;
- opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

Założenia te mogą być realizowane w ramach następujących działań np.:

- badań dotyczących środowisk zagrożonych przemocą w rodzinie,
- lokalnych kampanii społecznych,
- lokalnych wydarzeń kulturalnych
- konferencji,
- spotkań,
- kursów;
- pogadanek;
- wykładów;
- warsztatów.

W ramach realizacji tego zadania możliwe jest zatrudnienie specjalistycznej kadry w ramach umów, do których mają zastosowanie odpowiednio przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – kodeks cywilny dotyczące umów zlecenia.

II.2. Podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zadanie to powinno być zrealizowane przez jednostki samorządu terytorialnego w oparciu o następujące założenia:

- sporządzenie diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie;
- rozwój działalności zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych;
- rozwój poradnictwa specjalistycznego dla różnych kategorii ofiar w tym: rodzinnego, prawnego, psychologicznego, socjalnego;
- rozwój poradnictwa dla małoletnich rodziców z rodzin zagrożonych przemocą;
- rozwój oddziaływań terapeutycznych ukierunkowanych na osoby dotknięte przemocą w rodzinie i osoby stosujące przemoc w rodzinie;

Założenia te mogą być realizowane w ramach następujących działań np.:

- badań dotyczących środowisk, w których występuje przemoc w rodzinie,
- indywidualnych konsultacji ze specjalistami z różnych dziedzin;
- spotkań terapeutycznych;
- kursów;
- pogadanek;
- tworzenie i wspieranie funkcjonowania grup samopomocowych;
- tworzenie i wspieranie funkcjonowania grup wsparcia.

W ramach realizacji tego zadania możliwe jest zatrudnienie specjalistycznej kadry w ramach umów, do których mają zastosowanie odpowiednio przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – kodeks cywilny dotyczące umów zlecenia.

II.3. Dostosowanie istniejącej infrastruktury instytucjonalnej do potrzeb osób dotkniętych przemocą w rodzinie

Zadanie to powinno być zrealizowane przez jednostki samorządu terytorialnego w oparciu o następujące założenia:

- podniesienie jakości usług świadczonych przez ośrodki wsparcia i ośrodki interwencji kryzysowej;
- prowadzenie w ośrodkach wsparcia i ośrodkach interwencji kryzysowej programów mających na celu wyjście osoby dotkniętej przemocą w rodzinie z trudnej sytuacji życiowej;
- zwiększenie dostępności do usług świadczonych przez placówki pomocowe osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

Założenia te mogą być realizowane w następujący sposób np:

- dostosowanie pomieszczeń do prowadzenia indywidualnych rozmów, terapii, spotkań grupowych itp.;
- w zależności od potrzeb, dostosowanie bazy lokalowej do możliwości pobytu całodobowego osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- w zależności od potrzeb, zwiększenie bazy lokalowej;

- zatrudnienie specjalistycznej kadry w ramach umów, do których mają zastosowanie odpowiednio przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – kodeks cywilny dotyczące umów zlecenia.

II.4. Udzielanie pomocy dzieciom i młodzieży z rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą w rodzinie

Zadanie to powinno być zrealizowane przez jednostki samorządu terytorialnego w oparciu o następujące założenia:

- tworzenie i realizacja programów profilaktycznych i terapeutycznych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie;
  - rozwój nowych form i metod wsparcia środowiskowego dla dzieci i młodzieży zagrożonej lub dotkniętej przemocą w rodzinie.
- poszarzenie oferty środowiskowych form o zagadnienia związane z poradnictwem i doradztwem edukacyjno – zawodowym;

Założenia te mogą być realizowane w ramach następujących działań np.:

- nowych, innowacyjnych form spędzania czasu wolnego;
- hepeningów;
- imprez rekreacyjnych;
- innych form aktywności uwzględniających indywidualne zainteresowania dzieci i młodzieży;
- dodatkowych zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży ukierunkowanych na zdobycie umiejętności radzenia sobie z sytuacją kryzysową;
- doradztwa i opieki psychologicznej dla dzieci i młodzieży w formie programów prewencyjnych przeciwdziałających patologiom społecznym;
- rozmów indywidualnych ze specjalistami z różnych dziedzin;
- spotkań terapeutycznych;
- pogadanek.

W ramach realizacji tego zadania możliwe jest zatrudnienie specjalistycznej kadry w ramach umów, do których mają zastosowanie odpowiednio przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – kodeks cywilny dotyczące umów zlecenia.

III. SPOSÓB WYBORU OFERT

- Środki finansowe będą przyznawane w oparciu o ogłoszony otwarty konkurs ofert, który zostanie zamieszczony na stronach internetowych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.
- W ogłoszeniu o konkursie zostaną wyznaczone na dany rok kalendarzowy priorytety, w oparciu o które jednostki samorządu terytorialnego będą wnioskować o dofinansowanie w ramach Programu Osłonowego, a także szczegółowe zasady dofinansowania podmiotów.
- O przyznanie środków finansowych na dofinansowanie zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie mogą aplikować samorządy gminne, powiatowe i wojewódzkie.
- Dofinansowane zadania będą mogły być realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego. Jednostki te będą mogły realizować te zadania samodzielnie lub zlecić podmiotom, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.).
- Podstawą aplikowania o środki finansowe w ramach Programu Osłonowego jest gminny lub powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie przyjęty Uchwałą właściwych Rad, natomiast w przypadku samorządu województwa – wojewódzki program przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przyjęty Uchwałą Sejmiku Województwa.
- Podmioty, które będą aplikowały o dofinansowanie zobowiązane są do spełnienia warunku posiadania wkładu własnego w wysokości 20% całkowitego kosztu zadania.
- W przypadku gdy, program będzie zakładał zatrudnienie specjalistycznej kadry, środki finansowe na cel nie mogą być wyższe niż 30% wnioskowanej na dofinansowanie programu kwoty.
- Wójt/Burmistrz/Prezydent Miasta lub Starosta albo Marszałek Województwa podpisują opracowaną dokumentację i przekazują do właściwego Wojewody w celu dokonania oceny programów pod względem spełniania wymogów formalnych.
- Przekazane przez Wojewodów oferty zostaną poddane ocenie merytorycznej – dokona tego Zespół Monitorujący do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie lub też przez Komisję wyznaczoną przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.
- Minister Pracy i Polityki Społecznej na wniosek Zespołu Monitorującego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie lub Komisji oceniającej może przyznać nagrody, a także trzy niepieniężne wyróżnienia jednostkom

samorządu gminnego i powiatowego, które realizują najlepsze lokalne programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a w przypadku jednostek samorządu wojewódzkiego – najlepsze programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

- Środki finansowe przyznawane będą w oparciu o porozumienia zawarte pomiędzy Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej, a podmiotem pozytywnie ocenionym przez Zespół Monitorujący do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie lub Komisji oceniającej.

IV. PROJEKTOWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Minister Pracy i Polityki Społecznej będzie przeznaczać środki finansowe w ramach Programu Osłonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Lokalnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”.

Wielkość środków finansowych określana będzie rokrocznie w oparciu o środki przyznane Ministrowi Pracy i Polityki Społecznej w ustawie budżetowej, a ich podział będzie zgodny z przyjętymi na dany rok priorytetami.

W roku 2011 środki finansowe na realizację Programu Osłonowego zaplanowano w ustawie budżetowej na rok 2011 w Części 83 – rezerwy celowe poz. 28 „Środki na finansowanie lub dofinansowanie zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie”.

Minister Pracy i Polityki Społecznej może przeznaczać z puli posiadanych środków na realizację Programu, do 2% środków finansowych na nagrody dla jednostek samorządu gminnego, powiatowego i wojewódzkiego.

Wysokość nagród ustala się na kwotę:

I nagroda	10 000zł
II nagroda	7 000zł
III nagroda	5 000zł

Wysokość nagród może ulec zmianie w zależności od wysokości środków finansowych przeznaczonych na Programu Osłonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”.

V. ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI PROGRAMU

1. Poprawa sytuacji rodzin zagrożonych i dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie;
2. Podniesienie świadomości społeczeństwa w zakresie skutków płynących ze stosowania przemocy w rodzinie;
3. Dostosowanie sposobu współpracy pomiędzy służbami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie do obowiązującego stanu prawnego;
4. Zwiększenie oferty pomocowej skierowanej do osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
5. Podniesienie jakości usług kierowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
6. Poszerzenie oferty dla dzieci i młodzieży zagrożonej i dotkniętej przemocą w rodzinie.

VI. SPOSÓB MONITOROWANIA PROGRAMU

Monitorowanie Programu Osłonowego odbywać się będzie na podstawie corocznej sprawozdawczości z wykonania zadań oraz analizy realizacji lokalnych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Najlepsze Programy będą prezentowane w formie publikacji, a także trakcie ogólnopolskich spotkań i konferencji jako godne naśladowania „Dobre Praktyki”.

Jednostki samorządu terytorialnego, będą mogły wziąć udział w Konkursie na Najlepszy Program Budowania Lokalnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie .

Celem Konkursu jest:

- promowanie dobrych rozwiązań w zakresie budowania lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- upowszechnienie wiedzy z zakresu wspierania rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą w rodzinie oraz sposobów rozwiązywania problemów w rodzinie;
- rozwijanie umiejętności z zakresu opracowywania i realizacji lokalnych programów.

Zespół Monitorujący do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie lub Komisja oceniającej wyznaczona przez Ministra Pracy Polityki Społecznej do rozpatrywania wniosków na wsparcie finansowe jednostek samorządu terytorialnego w budowaniu lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy rodzinie dokona wyboru najlepszych Programów, biorąc pod uwagę:

- dotychczasowe doświadczenia w budowaniu lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- wymierne efekty dotychczasowych działań;
- trwałość podejmowanych działań;
- wpływ zakładanych rezultatów realizacji Programu na poprawę sytuacji rodzin zagrożonych lub dotkniętych przemocą w rodzinie.